

Bláha Jiří, 65349, 65349@mail.muni.cz

Individuální analýza

V naší skupině jsme se zaměřili na mladé lidi, kteří jsou již delší dobu bez práce a pobírají podporu od státu alespoň šest měsíců. Můj komunikační partner sice nesplňoval přesně všechna kritéria, která jsme si naplánovali, avšak protože dva předchozí partneři nakonec rozhovor odmítli a nám šlo především o procvičení výzkumných dovedností získaných ve škole, myslím, že bychom mohli nad touto skutečností přimhouřit oko.

O jaké rozdíly tedy šlo? Byly dva, přičemž si myslím, že významný je pouze jeden. Komunikační partner byl oproti našemu požadavku souvisle zaměstnán více než tři měsíce, avšak v podstatě si nevytvořil žádné pracovní návyky, nezískal v podstatě žádné přetrvávající kontakty, pracovní zkušenost mu nijak nepomáhá při hledání práce a navíc poté znovu dva roky navštěvoval učiliště a od té doby je další rok bez práce. Proto bych tuto pracovní zkušenost bral spíše jako dlouhou brigádu mezi dvěma pokusy o studium, než jako řádné zaměstnání. Navíc od posledního ukončení školy do provedení rozhovoru opravdu komunikační partner nepracoval a to po dobu jednoho roku. Proto tento rozdíl nepovažuji za významný. Druhý rozdíl významný je – komunikační partner i přes dva pokusy nedosáhl výučního listu a má tedy ukončené pouze základní vzdělání.

Ve svém výzkumném rozhovoru jsem se pokusil dotknout všech témat, která jsme si ve skupině připravili, ale nakonec si myslím, že jsme v rozhovoru pokryli především problematiky sociální exkluze a vztahu k práci a proto se budu ve své analýze zabývat právě jimi.

Vyhodnocení

Nejprve se podívejme na to, zda se komunikační partner ocitl v ohrožení **sociální exkluze**. Dalo by se říci, že do značné míry ano. Jeho vztahy s rodinou jsou převážně napjaté a chladné. Jeho rodiče se rozvedli, otec se odstěhoval a proto se příliš nevidají. Tím pádem ani nejví zájem o synovu situaci a jeho případná pomoc spočívá spíše ve vágním upozornění na nějaké volné místo. Druhý z rodičů – matka – má o synovu situaci zájem větší, avšak jeho neustálé problémy a neschopnost najít si práci pomalu způsobují, že již příliš nevěří ve změnu k lepšímu.

... Takže dalo by se říct, že v rodině spíš podporu nemáš, nebo máš?

No vod mámy jo, jako. S tátou se nevidám vůbec. Voni sou rozvedený naši. Takže s tátou se nevidám vůbec.

A jak máma se na to tváří? Myslíš si, že ti věří, že si najdeš práci?

No, myslim že už teď ani moc ne, no. Nevim...

No a si říkal že s tím tátou se nějak moc nevidáte, že sou vaši rozvedený?

No málokdy, prostě akorát, když se potkáme, tak prohodíme pár slov, ale né ňák moc jako přátelskejch. Že bysme se nějak bavili vo něčem, to moc ne.

Takže vod něj asi nemůžeš se dočkat nějaký podpory, nebo něčeho.

No vobčas mi řekne že támhle maj volný místo, nebo támhle, si tam zavolej, tak tam zavolám, ale to stejně nemá smysl ...

Napjatá situace v rodině vyústila nakonec v radikální řešení – komunikační partner byl „vyhozen z domu“.

Takže jestli bys mi mohl popsat, jak vypadá tvůj typickej všední den, nebo týden. Co vlastně, co vlastně děláš? Jak trávíš čas...

No, teďkon nedělám nic, teďko mě máma vyhodila z baráku...

No a jak se to přihodilo, že tě vlastně vyhodili z domova?

Z domova? To ani není tak kvůli mámě, jako kvůli ségře, že nadávala, že fetuju a nic nedělám, tak tak řekla mámě, že jestli tam budu bydlet já, tak že tam nebude bydlet vona. Takže takhlenc.

A předtím ste se snášeli se ségrou dobře?

No nikdy sme se ňák moc nemuseli.

...ale prostě vona (matka) nemůže vovlivnit to, aby mě vzala zpátky domů, když prostě ségra... a navíc jako když tam nebude bydlet ségra, tak ten barák je naplň táty, a ten řek, že když tam nebude bydlet ségra, tak že bude chtít půlku vyplatit a na to máma nemá jako. Aby mu vyplatila půlku a vodstěhovala se někam.

S tou (matkou) sem v pohodě, s tou se i vidám, takže, když není ségra doma, tak tam spím jako.

Přestože je komunikační partner ve složité situaci - je nyní jak bez práce, tak bez střechy nad hlavou - jeho snaha řešit věci se nezdá být adekvátní vážnosti dané situace. Přestože jeho sestra je tím člověkem, na kterém záleží zda bude bydlet či nikoliv, nemá příliš snahu udělat nějaké ústupky. Vlastně je to pro něj takřka nemožné a zdá se, že až moje otázka ho přivedla na myšlenku, že by eventuální smír se sestrou by pro něj mohl znamenat bydlení.

A myslíš si, že je nějaká šance s tou ségrou se usmířit?

Nevím, já po tom netoužím ani jako se s ní usmiřovat.

No, ani když by ti to vlastně umožnilo, že by si zase měl kde bydlet?

No, tak to možná jo, jako. Ale jinak ne, jinak jí nechci ani potkávat. Ani jí nezdravím, když jí potkám.

I přes značně pošramocené vztahy s rodinou však považuje komunikační partner situaci za normální a „v pořádku“.

... No a jak si říkal, že by to bylo pod její (matčinu) úroveň. Když by ti sehnala práci? Proč myslíš?

No prostě vona se mi nechce starat vo to jako. Vona chce, abych si našel sám práci a ne aby vona mi hledala něco.

A ty si myslíš, že je to tak v pořádku?

Já myslím že jo, proč by vona se měla jako se starat vo mojí práci?

A připadá ti třeba, že tě (matka) podporuje dostatečně, nebo/

Já myslím že dost jako.

Co se týče bývalých spolužáků, či jiných známých, je situace poměrně jednoduchá. Bývalí spolužáci z učiliště nebyli místní a po vyučení se vrátili do svých domovů.

A když by tady byli tak by si se s nima rád viděl, nebo...

No já nevím. Tak jako nescházej mi si myslím.

Ohledně pomoci se sháněním práce tedy také nepřicházejí v úvahu. Komunikační partner je tedy víceméně bez sociálních sítí a jediné známé a přátele má mezi lidmi, kteří jsou na tom podobně jako on. Jak říká „normální“ přátele nemá:

Co s tím udělat, aby si tak nějak jakoby získal nějaký ty jak říkáš normální kamarády. Myslíš si, že to nepude bez té práce?

To si myslím že těžko. Těžko, těžko.

Ohledně sociální exkluze je podle mne komunikační partner takřka vzorovým příkladem. Jeho rodina se smrškla defacto na matku, která je ale ve složité situaci, kdy ho nemůže nechat bydlet doma a její podpora se tak omezuje na občasný drobný finanční příspěvek. Navíc již příliš nevěří, že by se synova situace mohla zlepšit. Se spolužáky se komunikační partner nestýká, nové přátele má pouze mezi lidmi bez práce a s drogovými problémy. Cestu ven vidí pouze v získání práce, ale to se mu již přes rok nedaří.

Druhým okruhem, na který bych rád se zaměřil je problematika **práce**. Zde, ale nejen v této oblasti, bývá komunikační partner někdy protichůdný a jeho představy jsou občas nekonkrétní. Například když se ho ptám, co si myslí, že bude muset udělat pro to, aby získal lépe placenou práci.

Jak teda si říkal, že potom by si chtěl, nebo si představuješ tu lepší práci, líp placenou, co si myslíš, že pro to budeš muset udělat, abys, abys jí dostal?

No, poptat se někde jinde. Když budu mít nákou praxi někde chvíli, tak mě spíš vezmou někam jinam.

Když jsem se však dříve ptal na praxi, získanou třeba díky práci zadarmo odpověděl takto:

...No a byl by si třeba ochotnej, když by ti někdo nabídnul nějakou práci, třeba i neplacenou, dělat kvůli tomu, aby si získal třeba nějakou praxi? Že by ti to pak pomohlo...

No a k čemu by mi to bylo jako? Dělat neplacenou práci, když potřebuju peníze?

No, jasně, ale že třeba potom, by si, by si moh říct, že si někde pracoval, že tam se mnou měli zkušenost, že sem tam chodil...

No dyť to mám praxi, jako rok v pekárně, ale...

Ale nepomáhá ti to?

No, já sem se ani neptal v jiný pekárně, už bych v pekárně dělat. Tam to bylo hrozný prostředí. Myši běhaly, byli tam brouci, špinavý hrozně.

Je jasné, že v současné situaci potřebuje peníze, ale pokud dlouhodobě nemá práci a přesto se nějak protlouká, tak by mu i neplacená práce pro praxi mohla prospět, o čemž ale nepřemýšlí. Práce je pro něj důležitá hlavně kvůli příjmu, ale po mnoha neúspěších již příliš nehledá. Maximálně se náhodně poptá přátel či známých.

A jak ses k tomu dostal? Nějak si to sháněl aktivně tu práci?

Ne, jenom tak náhodou to nadhodil, že sháním, tak říkám ať se zeptá jestli to, jako že dneska s nim asi nejspíš budu mluvit, takže dneska se dozvim jestli nějak jako chce fakt nebo nechce.

...Mě by nevadilo pracovat ale mě nebaví to shánět. Vobcházet ty podniky a ptát se, když stejně si myslím, že to nemá smysl.

Vzhledem k jeho současné situaci je pro něj práce převážně zdrojem peněz, a nějakého pevného rytmu, který v současné době jako nezaměstnaný nemá. Zpočátku by bral jakoukoli práci, ale zřejmě by měl problém tam vydržet delší dobu.

... těžko mě bude bavit práce, žejo když tam hudu brát málo peněz. To mě nebude bavit žádná práce.

Takže si myslíš, že když ta práce je dobře placená, tak potom je úplně jedno, co to je za práci?

To myslim že jo, no.

V některých oblastech je jakoby chycen do bludného kruhu: nemá práci a na tom mu kromě nedostatku peněz vadí, že nemá co dělat, jak trávit čas. Od práce si ale slibuje kromě peněz pouze rutinní činnost, která ho nebude příliš bavit a bude ho unavovat. Tak ostatně ztratil motivaci pro práci v pekárně.

... když už sem tam dělal přes rok, tak už mě to fakt nebavilo. Furt dokola jednu a tu samou práci, míchat těsto.

Pokud bych měl shrnout svůj pocit názor na postoj komunikačního partnera k práci, mohl bych si vypůjčit jednu ze svých terénních poznámek: „Každopádně je jasné, že partner chápe práci jako jakýsi „deus ex machina“, který se vynoří odnikud a zázračně vyřeší všechny jeho problémy, aniž by se on příliš snažil. Jeho obavy jsou spíše nárazového charakteru a přestože to tvrdí, nedokáže se pořádně angažovat v řešení svých problémů a očekává (ačkoli říká něco jiného), že jeho okolí nakonec přece jen nějak vyřeší jeho situaci za něj.“ Avšak vzhledem k tomu, že nemá mnoho sociálních kontaktů, mu jeho okolí asi příliš nepomůže.